

INCA PREMSA REVISTA

Número 41

SETEMBRE 1996

Preu: 250 Pts.

**La nostra literatura es vestí de Dol,
Mallorca acomiadà Josep Maria Palau i Camps,
Damià Huguet i Miquel Àngel Riera.**

**Antoni Martorell,
L'inquer aconseguí la
medalla de bronze als
Jocs Paralímpics d'Atlanta.**

**Com cada any, festa
organitzada per l'OCB.**

Edita: **Obra Cultural Balear**
Delegació d'Inca

Presidenta: Mª Mercè Puig i Viñeta

Direcció i Coordinació:

Jaume Gual i Móra
Llorenç Massutí i Nicolau

Col·laboradors en aquest número:

Catalina Amer i Vives
P. Miquel Colom
Guillem Coll Morro
Rafel Cortés i Forteza
Catalina Ferrà Cantera
Antelm Ferratjans
Aina Ferrer i Torrens
Pere Fiol i Tornila
Lluís Maicas Socias
Pere Massutí i Ramis
Antoni Mateu Garau
Miquel Pieras i Villalonga
Esperança Ramis de Plandolit
Pere Rayó i Bennassar
Antoni Rodríguez i Mir
Caterina Valriu i Llinás

Fotografies:

Guillem Coll
Rafel Cortés
Arxiu de l'OCB

Publicitat i subscripcions:

Tel. 50.00.89 i 50.25.93

Redacció:

Vidal, 5 entresol
Apartat de correus 156
07300 - INCA

Dipòsit legal:

PM 451 - 1986

Imprimeix:

Gràfiques SIBA, S.L.
C/ Enginyer Felicià Fuster, 21
Tel. 52.32.44
Santa Margalida

*Els articles signats només
expressen l'opinió dels seus autors.*

Í N D E X

EDITORIAL.....	3
DE CAP A CAP D'ANY: DE SETEMBRE A NOVEMBRE	4
CUQUES DE SEDA A INCA EN EL SEGLE XVII.....	6
CRÒNIQUES DE TRÀNSIT	7
VALENCIÀ.....	9
LLORENÇ I MIQUEL BELTRAN, DOS PERSONATGES DESCONEGUTS	10
JOSEP MARIA PALAU I CAMPS.....	11
DAMIÀ HUGUET.....	12
MIQUEL ÀNGEL RIERA	13
DE DONA A PERSONA	15
MN. LLORENÇ RIERA HA DEIXAT LA PARRÒQUIA DE CRIST REI.....	16
CINQUANTÉ ANIVERSARI DEL COL·LEGI SANTO TOMÀS DE LA NOSTRA CIUTAT	18
EL PARE MIQUEL COLOM, A LES PORTES DELS 96 ANYS	18
DITADA DE MEL I ESPERÓ	19
EL PRESTATGE DE L'ASE	20
RACÓ DE CUINA: LA CAÇA, ELS FRUITS SECS I ELS BOLETS.....	22
ESPORTS: LA MILLOR PRESENTACIÓ EN LA HISTÒRIA DEL CLUB BÀSQUET INCA.....	24
CONCURSOS I CONVOCATÒRIES LITERÀRIES	26
L'AJUNTAMENT D'INCA INFORMA.....	27
TEMPS ERA TEMPS... (contraportada fotografia comentada).....	28

La *Tardor*, estació màgica, ja ha arribat. època de melangia i de feina al camp, època de pluges i calorades, de festes i fires per tot arreu. “Tornem-hi torna-hi” diuen els estudiants quan irremeiablement es troben de bell nou amb el seu quefer diari. Se’ls obri un nou curs que els aportarà a alguns, tots els que han acabat l’educació primària, l’inici d’una nova etapa en el nou sistema educatiu derivat de la LOGSE, l’educació secundària obligatòria, allò que hom diu ESO. Altres tenen al davant noves i més altes fites en el seu camí cap a la universitat. També altres estan a punt d’emprendre o seguir estudis superiors a la nostra universitat i a altres indrets fora de la nostra illa.

La nostra ciutat d’Inca ha tornat a la normalitat. La gent novament es belluga per les nostres places i carrers. Prest començarem a parlar de les fires, i de manera especial, de la fira major de Mallorca, el Dijous Bo. INCA REVISTA, fidel a la seva cita trimestral, és present i vol seguir el devenir i el batec de la nostra vida quotidiana.

La delegació de l’OCB d’Inca ha reiniciat les seves activitats duent a terme, com cada any, la Festa de Ses Llanternes. Aviat tindrà lloc la seva Assemblea anual en la qual hi haurà renovació de càrrecs i presentació del pla d’activitats per al curs que comença.

“El nostre exèrcit de salvació de la paraula ha sofert tres doloroses baixes en una setmana”, així titulava Planas i Santmartí la seva secció “Gente” a Última Hora del passat dia 22 de juliol. Havia estat una setmana tràgica per a la literatura catalana a les nostres illes.

La mort de Josep Maria Palau i Camps, Miquel Àngel Riera i Damià Huguet ens planteja la reflexió sobre el que han significat i també sobre la funció dels intel·lectuals i els escriptors en la nostra societat. Sens dubte ells són representants de tres generacions, tres estils i tres models de compromís ben diferenciats. Però no obstant els tres tenen en comú la dedicació, l’estimació i la lluita en favor de la identitat del nostre país.

Va escriure Planas i Santmartí: “Josep Maria Palau i Camps ha deixat orfe, a l’atur i jubilat, a l’inspector Arbós. La vella resistència de l’home entossudit ... volia contribuir a l’arribada a la normalitat del nostre poble”. “Damià Huguet tancà els ulls cansat. El seu cos no aguantà. L’ànima li era massa gran. Deixà la feina a mig fer...”. “Miquel Àngel Riera no volgué envellir. Era un home polític que, un bon dia, se n’adonà que la seva tasca estava a un camí diferent i el prengué decidit”.

A les pàgines de la nostra revista hi trobareu unes breus ressenyes de la seva vida i obra, però si haguéssim d’analitzar el que han aportat a la nostra cultura en general i el que han patit per defensar-la, ens quedariem amb el compromís polític i la capacitat de lluita de Damià Huguet, l’estètica i l’humanisme profund de Miquel Àngel Riera i el senyoriu i la tolerància de Josep Maria Palau i Camps. Amb ells es posa de relleu que la construcció i la vertebració de la nostra realitat cultural i política no té un únic estil ni un únic model. Amb ells, amb la seva obra i recollint el més preuat del que ens han deixat, es fa ben evident que formam part d’una comunitat plural, pluralista, tolerant, crítica i estimulant.

Ens alegrem i ens feim ressò de la gran proesa del jove inquer Antoni Martorell Sastre que ha aconseguit la Medalla de Bronze als Paralímpics d’Atlanta. Toni, la teva tenacitat, la preparació a consciència, el teu esforç i la teva suor han fet realitat el teu somni. Enhorabona!. Als diferents homenatges i reconeixements que la nostra ciutat t’ha tributat ens hi unim de tot cor i et desitjam encara més èxits en la teva carrera esportiva.

DE SETEMBRE A NOVEMBRE

SETEMBRE

El mes de setembre, a les nostres terres, fa de pont entre l'estiu que se'n va i la tardor que ja s'anuncia. Els dies es comencen a escurçar i a les nits ja refresca, però a molts d'indrets encara celebren el sant patró de l'estiu, mentre que a d'altres ja senten olor de fires.

Al camp, el setembre hi ha molta de feina, ja que la terra -abans de preparar-se per a la llarga dormida de l'hivern-, acaba de donar els fruits que ha assaonat amb el sol de l'estiu. Cal acabar de collir les ametlles i començar a collir les garrofes que hauran augmentat de pes amb les primeres pluges. És temps de figues i, antigament, la collita d'aquest fruit que consumeixen les persones i els animals ocupava bona part de les tasques camperoles:

"Ses figueres acaben de madurar ses figues primerenques i comencen ses tardanes, que són ses millors: ses bordissots negres i blanques, ses de la Senyora, ses de coll de dama, martiniques, ses paratjals... Pes setembre hi ha sa plena des secar ses figues, i per tot no veuen més que canyissos an es sol, i veis sequers per tot arreu. I per un vent veis estols de vermadors i de vermadores, i per un altre vent estols de figueralers i figueraleres. Oh quin temps més divertit que és es Setembre!" (1)

Maduren, també, les magranes i les figues de moro, que alegren amb els seus vermells les tanques que hi ha prop de les cases de possessió, i altres fruites com els codonys, els caquis, les atzeroles i més envant els ginjols, les nous i les nesples. A la vinya ja poden vermar, diuen que va bé començar en quart creixent. I a l'hort trobam a punt tota classe d'hortalisses per fer unes bones sopes.

El setembre és un mes de maredeus, el dia 8 es celebra la Nativitat de Nostra Senyora, que era coneguda a la pagesia com la marededéu dels missatges, perquè aquest dia acabaven els contractes que amos i missatges havien establert de paraula i ambdues parts restaven lliures per decidir si seguien o no el tracte. A molts de pobles de Mallorca són les festes (a Costitx, Banyalbufar, Lloseta, Maria, etc.) i se solen fer els primers botifarrons.

El dia 12 és la Mare de Déu de Lluc i diuen que es bo per a les pastures i els anyells petits que ploqui entre aquestes dues marededéus. Per celebrar aquesta festa molts de pobles pugen a Lluc a honrar la Verge. El primer diumenge és la Festa de la Beata a Sta. Margalida, on entre dimonis, trencadissa de gerres, carrosses i bulla- es rememoren episodis de la vida de la santa mallorquina. Hi ha una bella tradició que fa referència al dia 26, festa dels Sants Metges Cosme i Damià. Diuen

que antigament els metges no visitaven aquest dia per tal d'honrar els seus patrons, i que cap malalt no moria a causa de no haver estat degudament atès, ja que els sants protegien els malalts i feien per ells més del que podien fer els metges. El mes es clou amb les festes de Sant Miquel -patró de Campanet, de Calonge i de Sant Miquel de Balansat d'Eivissa- que marquen l'acabament dels treballs d'estiu. Aquest dia es commemora l'aparició, el s. VIII, de l'arcàngel Sant Miquel en terres de Normandia, on avui s'aixeca l'abadia de Mont Saint Michel.

OCTUBRE

I arribam a l'octubre, quan els cellers estan en plena activitat, perquè és l'hora de fer vi. També de començar a trencar i salar les primeres olives i de collir el safrà, millor ben dematí. Al jardí es comencen a sembrar les cabeces que, mesos després, ens anunciaran la primavera, als pinars i les garrigues neixen

els esclata-sangs i les girgoles, mentre els caragols comencen a treure la banya. Per tot se sent la piuladissa dels ocells que vénen a passar l'hivern entre nosaltres: les cegues, els sordais, les guàtleres d'Alger, els tords, els estornells, les juies i les titines.

Octubre és temps de fires, se'n fan a Alcúdia, a Porreres, a Santanyi, a Inca i a altres llocs. Les fires eren el punt d'encontre anual entre la gent de la pagesia, el moment de vendre i comprar, de segellar tractes, d'adquirir els adreços per a les al lotes que s'havien de casar, de completar el parament de les cases, de preparar el rebost per a l'hivern. Avui han perdut bona part d'aquest sentit, però perviuen com a festa, com a mostrador de nous productes, com un espai lúdic de relació social.

A mitjan octubre trobam una antiga festa

que semblava somorta i que reprèn amb nova força. És el dia de les Verges, quan es commemora la immolació de Sta. úrsula i les Onze Mil Verges, advocada de les donzelles. Revetlla de serenates i portals endomassats, temps de brufar amb bunyols i vi dolç la jovesa de les al lotes, de declarar o d'encetar amors i devocions.

El setembre i l'octubre són mesos propicis a les festes de nou encuny: la del Meló a Vilafranca, la del Botifarró a Sant Joan, la del Bunyol a Petra, la festa del Vermar a Binissalem i la del Sequer a Llorito. No crec que, en nom del purisme, calgui rebutjar-les, són signes que indiquen que el poble és viu i capaç de seguir inventant motius de reunió i de bulla. I el final de l'octubre, amb els primers freds ens du, també, la desaparició dels petits insectes que tant ens fan la punyeta a l'estiu, perquè com diu l'adagi:

*Quan l'octubre està finit,
mor la mosca i el mosquit.*

NOVEMBRE

Pel novembre els dies són cada vegada més curts i, malgrat que encara hi ha jornades assolellades, el temps és en general fred i humit. De tot això se'n fa ressò la saviesa popular i ho explica en forma de dites i refranys:

*De novembre enllà,
agafa la manta i no la deixis anar.*

*Per Sant Andreu,
calabruix o neu.*

*Novembre humit
te farà ric.*

Encara que és un temps en què la natura sembla adormida i les hores de sol són poques, la veritat és que al camp hi ha encara molta de feina. Comença l'època d'exsecallar els ametllers i els garrofers, es cullen les magranes, les pomes i les mandarines, cal sembrar el blat i començar a arreplegar olives. A muntanya es comencen a fer les primeres trullades d'oli novell. Al jardí són a punt les flors que la gent du al cementeri, especialment les dàlies, els estranys i les últimes roses. Si ha plogut a les garrigues hi ha esclata-sangs, cogomes, girgoles i tota classe de bolets.

El novembre comença amb la tradicional diada de Tots Sants i l'endemà és el dia de Difunts, ambdues dates assenyalades per honrar la memòria dels qui ja no hi són. És tradició anar al cementeri, guarnir les tombes amb flors i encendre espelmes en recordança dels familiars i amics morts. Aquest dia els padrins de fonts solen regalar als seus fillols o filloles rosaris de panellats i fruita confitada,

acabats amb una bona patena de carabassat i molta gent té per costum tornar a fer bunyols. Antigament, el dia dels Morts les campanes sonaven tota la nit i donaven un to solemne a la celebració. És una nit un tant misteriosa, plena de llegendes, a Mallorca hi ha la creença que el rei en Jaume surt de la Seu muntat a cavall, volta ràpidament tota l'illa i després torna al seu lloc de repòs.

Cap a final de mes es celebren les festes de santa Cecília -el 22- i de santa Catalina -el dia 25-. La primera és la patrona dels músics i a molts de llocs es fan concerts en el seu honor. Catalina és un dels noms de dona més habituals a Mallorca, la seva festa s'escau just un mes abans de Nadal i per això l'adagi diu:

Per santa Catalina, un mes refina.

Aquest dia se solien acabar les tasques de la sembrada i a molt de llocs ho celebraven menjant bunyols i fent un bon fogueró:

*Demà és santa Catalina
i bunyols hem de menjar;
podeu començar a dergar,
mestressa, mel i farina.*

Per santa Catalina la gent comença a preparar per fer els torrons, per tal que en arribar Nadal estiguin ben a punt. El novembre és, encara, temps de fires. Se'n fan a Muro, Pollença, Sa Pobla, Llubi i sobretot a Inca, ja que a mitjans de mes és el Dijous Bo, la millor fira de l'illa, que arriba precedit per tres diumenges de fira i un de festa en honor de Santa Maria la Major. És per això que he triat, per cloure aquests articles dedicats a la roda de l'any, un fragment de La minyonia d'un infant orat -llibre deliciós escrit pel campaner Mn. Llorenç Riber- que descriu una fira de principi de segle, a Inca, vista amb ulls d'infant:

Els carrers bullien de gent i eren tots embossats de carros; els cellers brunzien de xerradissa; tothom cridava; gesticulava tothom; un pagès s'emportava, a empentes, un porc gras, grunyidor, que no volia caminar, i a cada pas s'ajeia; un muntanyenc descarregava portadores plenes d'olives per a salar; una dona mercadejava pollastrells de figueral, camallargs com sebel.lins, i corredors i magres; una altra venia fogasses de formatge tendre; la de més ací mesurava olives negres a tant l'al-mud; la de més enllà tenia grans coves coronats de murta, plens a vessar de grosses codonyes daurades... (2)

Bones fires!

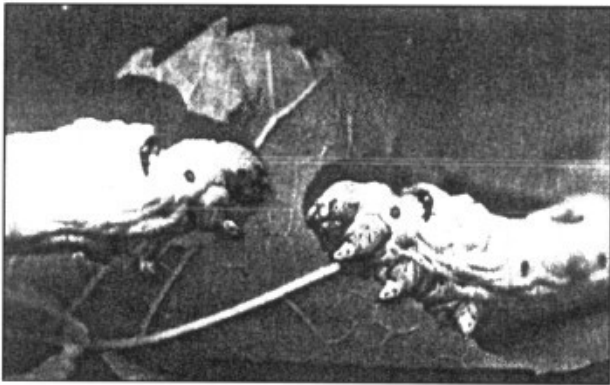
Caterina Valriu

(1) "Es dotze mesos i ses dues jaies" *Rondalles Mallorquines* tom. XXI, Ed. Moll (Pag. 106)

(2) RIBER, Llorenç: *La minyonia d'un infant orat*, Publicacions del Santuari de Lluc, 1984, (pag. 98)

CUQUES DE SEDA A INCA EN EL S.XVII

La vida està plena de sorpreses i cal dir que investigant sobre el Monestir inquer, fundat l'any 1534 en el Puig d'Almadrava d'Inca, em trobí que en el segle XVII, les religioses que allà vivien, cuidaven cuques de seda, cosa que ajudava l'economia de la casa. La idea de viure la vida cristiana en comunitat és molt antiga en l'Església, i ja la trobam reflectida en els mateixos inicis de Jesús amb els Apòstols, i d'aquests amb els primers batejats, cosa que sabem ja provocà grans problemes i grans alegries. Amb profusió de detalls ens en parla el Llibre dels Fets dels Apòstols. Una part d'aquests problemes sempre ha sortit del saber d'on es treuria l'aliment que havien de posar a l'olla, i com es podrien fer els vestits que inexorablement havien de portar els membres del grup. Un Monestir solucionava aquests problemes, en l'antigor, tenint unes quarterades de terra que donarien per a

viure. Sols hi podia haver, en cada Monestir, el número de monjos o monges que les terres poguessin alimentar.

Sant Francesc i Sant Domingo, en el s. XII, dugueren una forta revolució a l'Església establint comunitats que s'havien d'alimentar no del producte d'unes terres, com era la norma, sinó del producte de les almoines que rebien cada dia, per això es diuen frares mendicants o germans captaires. Això passava amb els monjos, no amb les monges, que seguien estant tancades en el recinte d'un Monestir. Aquesta és la causa que el Concili de Trento 1545-1563 encara recordarà a tota l'Església, que en cada Monestir sols hi ha d'haver els membres que puguin ser alimentats amb la producció de les terres que tenen i cuiden. A Mallorca el bisbe Dídac d'Arnedo 1561-1572, qui aplicarà la legislació conciliar a les nostres terres, serà qui ho exigirà al nostre Monestir.

Un altre aspecte de la vida econòmica dels Monestirs era el dot que cada religiosa, el dia de la seva professió religiosa, aportava al Monestir, de la mateixa manera que una al·lota que es casava ho aportava al matrimoni. Si bé cal dir que a vegades aquest dot era una entrada única per a tota la vida; així ho trobam dia 23.01.1718 "ha entrat en el dipòsit d'est nostron

Convent sinchcentes (500) lliures per el dot de Sor Caterina Reus", i evidentment que aquests diners, a bon interès, donaven per alimentar, medicar i vestir una religiosa. Altres vegades el dot era una peça de terra que acuradament conrada, donava exactament igual pel mateix fi.

Altres vegades era una quantitat fixa -16 lliures anuals en el segle XVII- que els pares, germans, familiars... cada any aportaven al Monestir pels aliments de la monja.

A més d'això ens trobam que les monges podien tenir llur pròpia indústria amb la qual arrodonien l'economia de la casa i així miraven de fer front a les despeses del casal i de les diferents activitats que volguessin emprendre. Ja hi havia l'elaboració dels famosos congrets, però també en el segle XVII hi trobam l'activitat de cuidar cuques de seda i treballar aquesta matèria prima.

Dia 29.05.1639 entra en el Monestir Sor Bàrbara Gual, i son pare paga tres lliures i mitja, part del dot, en fulla per a les cuques de seda.

L'any 1638 hi ha nombroses despeses, és la Comunitat qui paga, per a comprar fulles per a les cuques, i les quantitats són considerables: 3 lliures dia 30 d'abril; en el mes de maig es gasta un escut i en el mes d'agost seran 5 les lliures despeses per això.

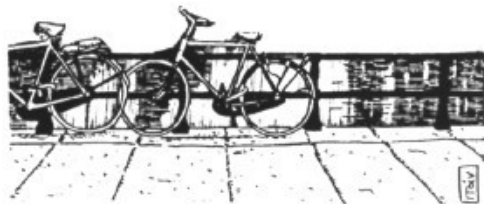
Ara bé, les Monges també cobraven per la venda de la seda, seda que també cuidaven de teixir, tenyir i comerciar. Així dia 09.05.1638 paguen 11 sous per la ferramenta d'un armari "i pel torn de filar la seda", i dia 26.08.1640 cobren 20 lliures, 9 sous i 5 diners perquè han venut 6 lliures i unces de seda.

Aquests diners cobrats no eren del tot nets, perquè aquesta indústria tenia les seves despeses, doncs havien de fer tenyir la seda, així en el mes de Juny de 1640 trobam aquesta despesa: "Mes una lliura i deu sous per tenyir sis lliures de seda groch de palla a raó de cinc sous per lliura. Set sous per tenyir una lliura i cinc unces de seda filada groch de palla i vermella. Set sous i mig per tenyir nou unces de seda filada verda. Tres lliures per tenyir la seda de los tafetants. Són 5 lliures, 4 sous, 6 diners", "mes una lliura vuit sous i mig per tenyir tres lliures de filadís verd i vermell. Sis lliures i catorze sous a Mestre Camps per teixir vint-i-sis canes i sis pams de tafetà groch a rahó cinc sous la cana. Quatre lliures sis sous i deu diners per una palaeta per al safereix i per un grifo per lo aljub".

Produir la seda, teixirla, tenyirla... tot un procés que en el segle XVII s'anava realitzant en el nostre Monestir entre resos i lectures, pregàries i rialles que una cinquantena de religioses del nostre Monestir oferien a Déu i als nostres avantpassats.

Pere Fiol i Tornila
Rector de Muro

CRÒNIQUES DEL TRÀNSIT

*Llum de retorn de barca:
la solitud guanyada.
A l'or caminat del dia,
llum de retorn de barca.*

*Sóc. I en un lleu, benigne
hàlit de vida d'aire,
per mar i somnis duïa
la solitud guanyada.*

**"Cançó de la plenitud del camí"
Salvador Espriu.**

Era l'hora, així que deixà anar la neteja del pis que tenia a mig fer per omplir la motxilla amb el què li era estrictament necessari. Poca cosa, però, hi havia de posar, els queviures imprescindibles, alguns útils per a la higiene i el sac de dormir. No era com les primeres vegades que sortia, ara ja havia après a desempallegar-se de les engrunes de civilització que amuntegades i fent pes sobre l'espatlla després obviava, manques d'utilitat, innecessàries en el nou context. No hi tornaria a caure, en l'error. Pel bosc ribetejat de corriols on més tard s'aproximaria, podia prescindir de moltes coses. Només calia fer servir un breu exercici de limitacions i en això tenia molta experiència.

Mentre les mans s'afanyaven en els preparatius, el cap li rodava lluny, a l'època de la infància. L'esporguit créixer a l'ombra d'uns quants adults llogats al ritme frenètic de l'expansió. Els negocis de compra-venda del pare, la botiga de la mare, la mainadera contractada i el cercol arrodonit entorn seu, tibant, ple de seguretats fictícies i d'objectes. No en sentia cap nostàlgia. Pensà en les nines de l'armari, tota una multitud, ben asseudes i sempre noves, carregant contra ella la metralla dels ulls. Un maldestre succedani de les mirades que cap a ella hauria volgut. Li feien por aquells cossos que no eren cossos de veritat, freds i buits. Tanmateix no es movien, ni li parlaven, que hi feien allà inertes?. Per què lluien a semblança de la gent, si al cap i a la fi no podien fer res com ella?. En canvi estava segura que la mirada tenia quelcom de viu per bé que amagat, amb una irradiació malèfica dirigint-se totes a l'hora sobre els seus ulls. El cor li batejava més fort quan era a l'habitació suportant el pes de totes aquelles pupil·les cegues. No podia encetar res darrera la coberta de plàstic o porcellana de les nines, com tampoc podia encetar res quan s'acoflava dins del cos de la mare, la qual irremeiablement acabava per desaparèixer. Tot es bellugava confús com en un malson. Passà els primers anys de la seva vida atrinxerada en la solitud. Els dies passaven sense somnis i les nits s'omplien d'ombres fugisseres.

El pare feia temps que ja no hi era. Acabada la feina anà a veure les reformes de la casa de camp que havia comprat pels afores. El mal estat de les bigues damunt les que s'atansà a posar el peu cediren i es desequilibrà caient a terra. La mare

envellia en un lent traspàs que era més ple de pastilles i tractaments que de considerables afectacions. Passà l'adolescència i bona part de la seva vida adulta acumulant visites cap a les consultes dels metges, al servei d'aquest nou cúmul d'adveniments. El que s'havia construït tan obcecadament s'enderrocava. Es veia enmig de la construcció intentant minorar la velocitat i caiguda irremeiable de peces. Probablement, pensava, d'un moment a l'altre tot es vindria a baix arrossegant-la com una d'aquelles bigues que no serviren per aguantar el pes del pare. L'herència del passat anava consolidant-se dins ella donant peu a un caràcter soliu alhora que també es desencadenava una espècie de mecanisme de defensa que li feia contínuament prescindir de gent i objectes.

Es trobava ja disposada a partir. Agafà aquell mínim equipatge que col·locà sobre l'esquena disposada a assaborir amb beneplàcit un temps i un espai que únicament destinaria al seu profit. Tenia quaranta-tres anys i rescaballava en aquestes sortides periòdiques, part dels anys de forçada reclusió. Les claus de ferro, obscures, tancaren el pis, després davallà l'escala amb dos testos sembrats d'atzavares que deixà al celobert a l'empar de la claror. Tenia una essència d'il·lusió als llavis i el calçat còmode li feia sentir, com mai, lleugers els peus. A mesura que avançava el cos s'esponjava, com alegrement perdut d'ell allargant límits i contorns. Tot el que deixava endarrera s'empetitia, sota el llast dens de quantitats descartades i pàl·lids elements.

Ja dins del cotxe enfilà en direcció Sud. A mesura que accelerava intuïa el lent desaparèixer d'edificis i arbres secs del passeig, pels vidres laterals tot circulava a gran velocitat i es convertia en res. Aparcà en un revolt, deixant el cotxe discretament ocult entre matolls. Una mica lluny de la carretera i no gaire enfora de la finca que havia de travessar per arribar al llindar del bosc. No li agradava provocar les cavil·lacions de la gent, ni donar peu a què, a partir de la pista del vehicle, algú pogués reconèixer-la i aventurar-se en invencions desmesurades. Calia actuar cautelosament, fins i tot la mirada d'algú anònim la importunava, com si es produís una calibrada intromissió. Era com si li usurpessin l'exclusivitat d'aquells moments tan volgudament seus i solitaris. Amb un cert temor feu més ràpid el pas i ja gairebé oculta darrera els albons florits de la vorera salvà

la paret baixa entrant en el camp d'herbes silvestres. El travessà a poc a poc, decantant lleument les branques espinoses que s'esgrogueïen en l'horitzó del capvespre. Des de l'altra paret de la finca veia tota l'extensió que restava endarrera sense poder-hi distingir cap clariana ni espai obert que pogués fer pensar en l'existència d'algun camí. Una àmplia mescladissa de cirrells retenia les fulles que temptades d'anar cel amunt ben aviat prenien corba cap a la terra. Pensà en el darrer tram caminat, en com se'n sortia dels perills, dels ritmes tan habitualment devastadors i repetits que obturaven el fluir de les passes. No en sabia cap d'estratègia o de resposta. Esperava sobreviure, només, com ho podria fer una minsa llavor d'hivern que encerta a fugir de l'estació freda. Així, asseguda damunt del marge, cansadament, percutia la vastitud del paisatge i un fil de claror es retenia precis a la fondària de les pupil·les com un punt reflectit des de la posta de sol.

Palpà la bossa que duia a l'esquena: No havia oblidat les eines, ni l'escarpra ni el martell. Aprofitant que encara no s'havia fet ben bé fosc del tot, pujà fins un petit cim. Des d'allà pogué assegurar-se de que tot a l'altra banda seguia igual d'ençà de la darrera estada feta. Una sensació de sossec li envaï el cos en distingir pel llunyedar del bosc el contorn de la roca on treballava. Davallant després, s'aturà a la font. El cor battejava com el mínuscul palpit d'un habitant més del bosc. S'acabà l'entrepà i omplint-se com una d'aquelles bestioles que fa l'àpat abans del plàcid traspàs nocturn. Enllà, la cabana de pinassa on pernoctaria. L'aire estenia l'olor marinada dels pins i la foscor tenia un cos quasi palpable. Un sostre de fulles es veia recorregut per la remor d'insectes traginant. Ben aviat per ells, també, arribaria la calma. Com un element més del paisatge es dissolgué confiant-se en l'aquari del son que arribava amb força, imperiosament, després de l'esgotament del trajecte. Pel cel els crits dels darrers ocells regirant sobre els arbres a la recerca d'un refugi pel vespres. S'estimava el batec del bosc, fet de tènues enrenous i sobretot el silenci que talment un bàlsam miraculós s'espargia en aquelles hores virant l'existència cap el reialme del subconscient, vinclant en l'aigua blanca dels somnis tot l'ésser urgent i assedegat.

Es despertà a alba d'un dia clar, agafà els estris i pujà fins el coll que servia de pas entre els dos terrenys diferentment abruptes. Deixant darrera el bosc, contemplà a l'altra banda la immensa pàtina de plata del mar que els corrents serpentejaven. Els penya-segats queien com rostres de pedra emmirallats en la plana i aquosa superfície. Una mica més amunt, il·luminada per la primera llum del dia, brostava imponent la roca, com una ofrena al sol sorgint de les ombres que minvaven. Una vaga extensió d'esquerdes brillants li recordaren les anteriors estades. Allà la tasca de colpe-

jar la pedra la retenia poderosament, es concentrava tant que perdia la noció del temps i en l'ardorosa dedicació assaboria una mena de plaer exempt de qualsevol fermall, només niat en l'ordre de les transformacions que, sense obeir a cap intencionalitat artística, pretenia. Les primeres vegades que percutí la roca fou quasi de manera fortuïta, amb un cuny de ferro que trobà pel camí. L'objectiu era el de recuperar la ruta per on una estria de color rosat continuava. Cercant la direcció, desfeia bruscament petites puntes, hi posava tota la força fins que les mans tremolaven fetes un formiguer d'agulles per l'esforç. Necessitava, però, fer-ho així, amb ràbia, com si vessàs un antic patiment en la violència de l'encontre. No trobava per on seguia aquella veta de mineral diferent fins que renuncià, no tant per cansament com per haver aconseguit, després d'algunes jornades, un altre punt de nova apetència. Ara ja no volia indagar en cap tipus de trajectòria. Sotraguejava sense objectiu, avaluant després l'aspecte de les excrescències elaborades. Pressionava amb cura l'escarpra per després amb el martell allisar algun mínim promontori o bé provocar la inflexió d'alguna zona plana. De tant en tant deixava algun tram sense fer cap modificació. Dins la massa pètria hi pernoctaven tants segles ocults, que la seva vida amb tots els desajusts patits no significava res, no tenia cap importància. En moltes ocasions l'hauria deixada, la seva vida, eixugar-se al sol, petrificar-se o desaparèixer com tot ho acaba fent dins la terra. Com les adherències que descobria. Restes algun vegetal o insecte xuclat per un joc de pressions incontrolable. Ara ja només romania fet calcar i efluir per dins les profunditats del roquissar.

La comunicació consistia únicament amb la interacció amb el medi. Només calia garantir la subsistència que li permetés, a partir de la salvaguarda de les necessitats bàsiques, exercir la funció que, d'acord amb l'estímul que se li presentava, creia més convenient. Obeint tals dictats, prenia lloc un ritme de moviments que fluctuaven segons la seva pròpia disposició o la necessitat que es feia més urgent. Tan aviat s'esforçava en els enginys que li procuraven aliments, com s'abocava a l'abandó absolut, sense pensar ni mobilitzar-se per res. Pel sotabosc, un llit de fullaca olorosa li servia de jaç improvisat. Allà tastava la incondicional lassitud del temps, estirant els músculs atenellats després de la feina.

No podia prescindir de l'atracció indomable de la roca. Talment una provocació, només el fet de veure-la feia que es disparàs una mena de mecanisme intern i de manera automàtica avançava fins a les proximitats d'aquell cos inert.

L'exasperava, però, la resposta condicionada que s'activava en ella a partir de l'element mineral. No podia aconseguir-ne saber el per què, malgrat l'esforç per esbrinar-ho. Després una vegada

haver acomplert amb l'habitual tasca ja no sentia cap curiositat per l'averiguació dels motius que a això la conduïen. No precisava cap elucubració sobre l'origen de la conducta. Es sentia bé i amb això ja n'hi havia prou. L'estada pel bosc, mentrestant, es perllongava més que en altres ocasions. Com decantada del món, lliscava per una espècie d'existència paral·lela ben al marge dels altres. Accedia a una cura de gent i situacions que tal vegada molt abans ja hauria hagut de fer.

Tampoc tenia raó de ser el llenguatge. S'avesà a no fer-ne ús. No parlar ajudava a limitar el vol del pensament adequant-lo només als viaranys dels sentits. En el refugi de l'arbreda se li anaven perdent les imatges del passat, el lligam de la memòria cedia progressivament.

El matí del que havia de ser el darrer dia que passaria allà, tornà a encaminar-se, com sempre, al lloc quotidià de feina. Una força primigènica, venguda de molt endins li accelerava el pas. Hi arribà, veient com la rosada havia banyat la matèria. Una espècie de tel untós revitalitzava els tons oferts pel cúmul d'estratificacions descobertes. Les constants incisions juntament amb la il·luminació del sol, donaven a la roca l'aspecte d'una ferida sagnant, amb regalims de gotes cap el terra. Per primera vegada més que un element comú de la terra. Li semblà estar davant d'un cos amb vida pròpia. Se sentia satisfeta. Com si hagués contribuït a oferir a la claror quelcom que, encrostonat, vivia subterrani. Pensà amb els encantaments de les històries que llegia de nina. Després, situant-se en una altra direcció, veié millor tot el conjunt dels desnivells practicats i com s'estenien enmig dels segments més continus. Una oscil·lació entre contraris fluctuava en formes gradualment diferents i pròximes. Es distancià i nota un cert ordre d'agrupació en el conjunt, menys en la part inferior de l'esquerra on, tot hi haver-hi accedit amb l'escarpra i el martell, un tipus de material diferent aflorava fent la superfície perfectament corba i permeable. Els petits camins d'aigua, allà, desapareixien com si la roca begués. S'hi atansà per començar una nova perforació, però s'ho pensà millor, returant-se. La textura blana injectada en la pedra, es retenia a l'embat de l'erosió, contradient aparentment qualsevol ordre natural. No ho havia vist abans. Com una carn nova sorgia casualment baix de la muda anterior feta de crosta. En aquell precís instant va saber que havia arribat l'hora de partir, envestint a l'altra banda del món, allà on havia deixat aturats els dies. Dins de la bossa guardà una part dels fragments tallats el dia anterior que se n'enduria fins el pis i deixà intacta la pell de pols rogenca que havia sorgit. Estava convençuda de que, malgrat no retirar-ne cap infim bocí, aquell epiteli crescut de sobte, era el seu.

Aina Ferrer Torrens

VALENCIÀ

És ver: no plauen els temes sobre els quals intentam fer-hi una mica de llum. Més nosaltres, curts o no curts de vista, ens hi entestam. Insistim en la nostra curolla: declarar allò que fou, i és encara, nostra realitat lingüística.

Volem fer particular referència a la llengua escrita. La que fou i, de passada, ço que és encara.

Catalans de la gran Catalunya, mallorquins, valencians, tots parlam català, més ... el nostre català. Tots ens entenem, tant parlant com escrivint, sols amb algun petit problema per als menys lletraferits. Problemes insignificants.

Més també és una realitat: els mallorquins parlam i escrivim, o escrivíem ... en mallorquí. I els valencians parlen i escriuen, o escrivien ... en valencià.

Ni a uns ni als altres ens fa vergonya parlar de la nostra manera. Quant a escriure poden existir claudicacions, sovint innecessàries, a favor del català de Catalunya, en general més progressiu, parlat i, per això, també escrit.

Nosaltres sostenim una opinió tal vegada discutible: que els mallorquins parlem i escrivim ... en mallorquí. I els valencians ... en valencià. No ens referim, naturalment, a l'ortografia, sinó a la morfologia, sobretot verbal. Donam per definitivament perduts altres aspectes referents a la sintaxi, que encara eren vius en ma infantesa, malgrat que embullats, degut a la manca d'ensenyament del català-mallorquí a les escoles.

Més siem fidels al títol: VALENCIÀ.

Com el mallorquí pels mallorquins, el valencià era tengut pels valencians com una llengua autòctona, sense preocupacions pel català de Catalunya. En aquell temps, ja llunyà, la Lingüística no era una disciplina. Els valencians escrivien ... en valencià, en "llengua valenciana", com llegim, citada l'expressió pel nostre amic Albert Hauf en la seva edició de TIRANT LO BLANCH, de Joanot Martorell (Presentació).

Quasi fins a la Renaixença (primera mitat del segle passat) els escriptors de Catalunya escrivien en català, els de Mallorca en mallorquí i els de València en valencià.

Miquel Colom, TOR.

LLORENÇ I MIQUEL BELTRAN, DOS PERSONATGES DESCONEGUTS

AInca la galeria de “personatges” desconeguts i oblidats supera molt àmpliament la dels coneguts i recordats. Les raons són òbvies: som una comunitat desmemoriada que no és capaç de pensar en el passat i que mai no ha fet cas a la gent amb memòria històrica. Entre els inquers desconeguts destaquen: Miquel Beltran i Llorenç Beltran “es Barbó”. Aquests dos inquers, fill i pare, foren figures destacades a la nostra ciutat durant els anys 30.

Llorenç Beltran “es Barbó” havia nascut el 1873, just quan Espanya tancava un dels períodes més revolucionaris del segle XIX. El seu pare era un teixidor, un més dels cents i cents que poblaren Inca el segle passat. “Es Barbó” vivia en el carrer de sant Bartomeu. Allà hi tenia la seva barberia. Si no vaig errat, on fins ara hi ha hagut la merceria Eva. Era un home casat. Tenia uns quants fills. Els estius els passava a la vorera de la mar, en el Morer Vermell. Però Llorenç Beltran no va ser un ciutadà més. Ell destacava entre els altres. Era, diuen, un poc mal parlat, però també, era un home d’una gran cultura. Afirmava que havia llegit: Pi Margall, Trosky, Francesc Ferrer, Frederica Montseny, Tomàs d’Aquino, Reclús, etc. Era, també, com molts d’homes de cultura d’aquell temps, anticlerical. Però el seu anticlericalisme era militant. Durant molts anys va publicar nombrosos articles al setmanari “Foch i fum” on criticava l’església, el clergat i certs aspectes del catolicisme. Però al mateix temps es declarava un seguidor d’algunes idees del cristianisme. Ell afirmava que creia en Déu i en Jesús, però no podia

acceptar el comportament d’alguns clergues. En política les seves idees eren una mescla de republicanisme i anarquisme. Com molts mallorquins, en arribar al juliol de 1936, fou empresonat i finalment afusellat. El seu delicte era “pensar”.

Miquel Beltran, fill de Llorenç Beltran, també fou una figura rellevant en el seu temps. Morí molt jove, pocs anys abans que el seu pare. El seu funeral fou el primer funeral laic, fora de l’església, que es feu a Inca ja que feia poc temps, pel gener de 1932, que s’havia secularitzat el cementeri d’Inca. Llorenç Beltran no volia clergues en el funeral del seu fill. Sabem que en Miquel va escriure una novel·la desconeguda a Inca, i fou un dels fundadors de l’ateneu “Sol i Libertad”. Aquest ateneu degué ser fundat amb l’arribada de la Segona República, segurament a finals de 1931. Tenia una clara tendència anarquista. Organitzava actes sindicals juntament amb la CNT i també conferències de temàtica política, pedagògica, cultural, etc.

Podria seguir escrivint més coses sobre aquests dos inquers oblidats i recordar-ne alguns altres. El nostre passat fa massa que està en silenci. Es necessari fer-lo parlar. És urgent i vital començar a recuperar la memòria. Coneguem-nos millor. No oblidem. Escoltem el passat. Silenci, comencem a recordar.

Miquel Pieras

JOSEP MARIA PALAU I CAMPS

Josep Maria Palau va néixer a Barcelona l'any 1914. Es va llicenciar en Ciències Naturals a la Universitat de Barcelona. Va arribar a Mallorca per complir el servei militar, coincidint amb la guerra civil. L'any 1941 va fixar la seva residència a Mallorca. Des de la seva casa, al carrer de s'Aigua, va col·laborar en moltes iniciatives de caràcter cultural. Fou vicepresident de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana i també vicepresident de l'Obra Cultural Balear. Integrat dins la generació dels anys 50 va conrear tant la poesia, com el teatre i la prosa.

En teatre va partir de la tradició mallorquina de postguerra i posteriorment va evolucionar cap a tècniques més modernes. Va col·laborar amb Martí Mayol Moragues en el drama *Portes obertes* (1949), estrenat el mateix any per la companyia Artis. Va publicar també *Un diumenge de capvespre* (1951), *S'ha venut un home*, obra premiada amb el Ciutat de Palma l'any 1957, *Les consultes del doctor* (1963) i *Del cel i de la terra* (1974).

Va conrear la poesia humorística i sentimental a *Mosaic d'espumes* (1951) i *D'Orient i d'Occident* (1959).

En prosa, a part del llibre costumista sobre Palma, *Carrers, places i un rellotge* (1959), va escriure novel·les de caire realista com *Els trasplantats*, premi Ciutat de Palma de 1963, sentimental, com *Aquesta mena d'amor* (1985). A una i altra obra, a través d'esquemes de la narrativa psicològica, ofereix una anàlisi rigorós del context social de la Mallorca de la postguerra. També és important com obra d'assaig *Tendència de la novel·lística catalana actual* (1985).

L'obra *Assassinat al Club dels poetes* (1983) el consagrà com un excel·lent conreador del gènere d'intriga, suspens i misteri. Amb aquesta novel·la va crear la figura de l'Inspector Arbós, que tornaria aparèixer a *Paisatge de dunes* (1987), *L'inspector ensopega* (1988), *Mort damunt la gespa* (1991), *Un cadàver desconcertant* (1994) i *Unes lligacames negres* (1996). Ha deixat escrites, malgrat no hagin estat publicades, les novel·les que completen la sèrie de l'Inspector Arbós.

Ha publicat articles a *El Mirall*, *Lluc*, *Serra d'Or* i *Ultima Hora*, entre d'altres.

Un dels seus darrers treballs fou emès per TV3 de Catalunya en una sèrie de tretze capítols sota el nom de *L'Inspector Arbós*.

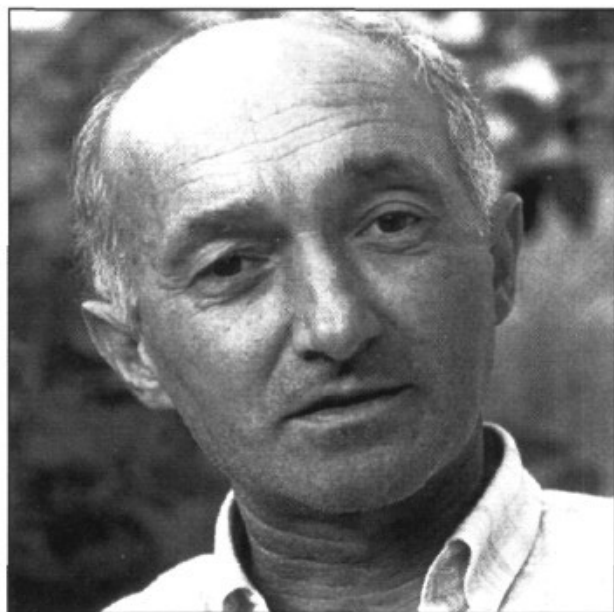
En el camp de les ciències, va col·laborar amb el Museu de Zoologia de Barcelona en l'anàlisi dels insectes, en especial dels coleòpters. Fruit de les seves investigacions fou el descobriment de les espècies "Haploembia palui" i del gènere "Leptobytus palaui". Va publicar treballs sobre aquest tema a diverses revistes especialitzades.

Va morir a Palma el passat dia 16 de juliol. Malgrat la seva avançada edat, el traspàs va provocar una gran commoció en el món de les lletres mallorquines, on no era esperat de cap de les maneres. Antoni Serra destacà la "gran qualitat humana" i assenyala "l'important paper que va jugar Palau i Camps en la recuperació de la novel·la negra com a gènere literari". Jaume Fuster, novel·lista i president de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, només trobava consol en "la vida plena que havia aconseguit Palau, un fet que ajudava a minvar el dolor per la seva pèrdua". Miquel López Crespí en va destacar principalment el seu valor cívic, dient: "Va ser un home que mai no va tenir problemes per a una acció solidària, fins i tot en el temps més difícils del franquisme. Era conscient que la missió d'un escriptor era escriure el millor possible, però mai no es va recloure en una torre d'ivori". Llorenç Capellà, que l'endemà estava citat amb ell per fer-li una entrevista, recordant una història que li havia contat Palau i Camps, va escriure: "Un vespre durant la guerra civil feia guàrdia a l'Hospital Militar i una coneguda apotecària va convidar tothom a xampany per celebrar l'afusellament d'Emili Darder. Aquesta és la novel·la que mai no va escriure. Ell, que era tan ben educat, és conscient que m'ha deixat plantat. Si hi ha cel, quan ens trobem, em contarà la novel·la i farem l'entrevista".

Redacció

DAMIÀ HUGUET

La Mediterrània, aquest bassal maragda que bressola cultures mil·lenàries en ribes de randa i arenals de coral, ha impregnat de salabre i marina l'illeta que ens agombola i la gent que hi creix, xalesta com una alzina en un comellar ufanós, ben arrelada a la terra, però amb el fullam verdós cercant la blavor del cel. El color cristal·lí que ens cala, la claríssima llum que els horabaiques de vessa sua calitges de canya de recer dels pujols i els matins de fredor ajaça boirades al pla, l'olor de la marinada i el baume del terròs plujat amb perfums de mata i fonollassa, ens han fet així com som en un destí que és rumb i solc dins la mar vellaca.

Damià Huguet, escriptor universal de la part forana, s'ha amarat dels ocres de les tanques i els sementers, dels grocs del rostollar cremadís i de la calor de la carn per escriure una obra ben mediterrània, plena de reflexes i clarors, acolorida de sensacions més que de visions, una obra que és un marge fet de paraules netes i adobades, sempre precises. Paraules de pastura i cafè, arraconades per expressions empeltades, empobridores de la riquesa lèxica del nostre idioma. Damià Huguet, que ja és Damià Canova per sempre, estimà amb passió aquesta terra de call vermell tan ingrata amb els seus poetes, tan magre per a conrar poemes perquè set almuds no fan barcella, tan hostil al guany incert de la cultura. I estimà la vida fins que

la vida vessà pel crui de la malaltia.

Campaner inquiet i polifacètic, Huguet fou, sobretot, poeta, fins i tot quan feia fotos, crítica de cine, venia ciment o, darrerament, traspassava secretament l'espai amb quadres de textures minerals. Autor i editor, bastí als seus llibres un petit i personal món de sensacions properes al món real però projectades a través de la mirada clara o del tèrbol desig.

Té una obra extensa, poc coneguda i reconeguda, que comença amb *"Home de primera mà"* (1972) i continua amb *"Cinc minuts amb tu"* (1973), *"Carn de vas"*, *"Esquena de ganivet"* i *"Ofici de sords"* (1976), *"Com un peix dins el rostoll"*, *"Traus badats"* i *"Poemoteca"* (1978), *"Carcelles d'allís"* (1979), *"Àlbum"* (1980), *"L'encant dels pentenills"* i *"Terra de reganyols"* (1981), *"Els calls del manobre"* (1984), *"Guarets a l'alba"* i *"L'ull dels clapers"* (1987). Fruit del seu interès pels temes del seu poble són els llibres *"Bibliografia dels escriptors de Campos (1306-1979)"* (1987) i *"Aproximació a l'obra del poeta Miquel Garcia"* (1982). Encara que els darrers temps treballà intensament per enllestir feines començades que algun dia segurament coneixerem, el darrer llibre que publicà fou *"Les fites netes"* (1995) en el qual arreplega articles que sortiren a *"Ressò"*, revista de Campos que ell mateix impulsà. Amb una prosa poètica bellíssima, Huguet evoca personatges i vivències i fa memòria d'uns anys que recorda amb nostàlgia.

En el seu afany de ser útil i omplir buits en una cultura amb tantes mancances, fou l'editor i director de *"Guaret"* i *"Quaderns campaners"*, dues col·leccions de poesia de gran significat, tant per les obres com pels autors que publicà: Blai Bonet, Josep Albertí, Bartomeu Fiol, Joan Palou i Jaume Sastre entre d'altres.

Damià Huguet ens ha deixat jove, massa jove, però "conhort encara saber que els poetes mai no moren. Deixen, als seus llibres, la llavor del sementer perquè hi brosti l'esperança".

lluís maicas
setembre 96

MIQUEL ÀNGEL RIERA

Miquel A. Riera va néixer a Manacor el 29 d'abril de 1930. Pere Rosselló en el seu llibre "L'escriptura de l'home" referint-se a ell diu: "als dotze anys escriu els primers poemes, naturalment en castellà. A poc a poc es va perfilant la seva vocació literària: els amics (com Guillem d'Efak) les distraccions i les afeccions apunten cap a tot allò que té caràcter cultural".

Una decisió de caire pràctic el va conduir a fer la carrera de dret i es va matricular a la Universitat de Barcelona, però la realitza des de Manacor. El 1948 llegeix *Romacero gitano* i *El libro de poemas*, de Garcia Lorca, dues lectures que seran decisives. El 1950 es matricula a la Universitat de Granada, on també com a alumne lliure segueix els estudis de dret i comença la llicenciatura en filosofia i lletres que més tard abandonaria. El 1959 es matricula a la Universitat de Salamanca, on resideix durant el curs. Allà coneix la poesia de Vicente Aleixandre, concretament *Historia del corazón*, que li inspira el poema *Muchacho desnudo*.

Altres aproximacions a la generació del 27 es produïren durant el servei militar. Llegeix *Sombra del paraíso* i *Espadas como labios* i coneix la poesia de Pedro Salinas de la mà de Jaume Vidal Alcover. "Es tracta - escriu Rosselló - d'una etapa de fecunditat i d'aprenentatge", el resultat de la qual són alguns poemaris en castellà que mai no foren publicats.

A començaments dels anys cinquanta entra en contacte amb un grup d'escriptors, d'entre els quals destaquen Josep Maria Llompart, Llorenç Villalonga, Jaume Vidal Alcover i Llorenç Moyá que, tal vegada, varen ser decisius en la seva adopció del català com a vehicle d'expressió.

Poemes a Nai va ser un llibre cèlebre abans de la seva publicació. El va començar a escriure el 1957, partint del famós vers "T'estim però me'n fot". L'acabà el 1960 i el presentà al premi Ciutat de Palma, que fou declarat desert amb gran escàndol, ja que l'obra atacava "la moral i els bons costums". Finalment publica l'obra el 1965, algunes de les peces del qual apareixen seleccionades el 1968 a *Un segle de poesia catalana*. *Poemes a Nai*, va ser musicat per Joan Bibiloni i Pep Tossar.

Passen quasi nou anys abans que Riera torni a publicar. És a invitació de Pere A. Serra, que li demana un poema per a l'homenatge a Miró *El vol de l'alosa*, que

Riera reprèn l'escriptura, que ja no abandonarà mai. Així s'encadenen *Biografia*, *Andreu Milà*, *La bellesa de l'home*, *Morir quan cal*, *Paràbola i clam de la cosa humana*, *L'endemà de mai*, *Llibre de benaventurancas*, *La rara anatomia dels centaures*, *Panorama amb*

dona, *Els déus inaccessibles* i *Lilla Flaubert*, obra que va ser guardonada amb els premis Josep Pla, Joan Creixelles, Crítica Serra d'Or, Ciutat de Barcelona i Premio Nacional de la Crítica. El 1989 va rebre la Creu de Sant Jordi. La seva darrera obra va ser *Crònica lasciva d'una decadència* (1995), setze relats "construïts de forma independent, però que, a la fi, apareixen units per un fil conductor que passa a través meu i els uneix amb la meua obra".

Són molts pocs els autors que en vida hagin merescut una atenció tan detallada dels estudiosos de la seva obra com ho ha rebut Miquel A. Riera. Hi ha dues obres dedicades a l'anàlisi de la seva obra literària: *L'escriptura de l'home* de Pere Rosselló Bover, ja comentada, i

"*Salvar-se per la paraula*" de Vicenç Riera Llorca. Ara bé aquest reconeixement a la seva obra mai no va fer que Miquel A. Riera caigués en un pecat de supèrbia, al contrari, segons els que tengueren la sort de conèixer-lo, ell sempre fou una persona humil i generosa, disposada a oferir el seu suport i el seu consell als que s'iniciaven en la literatura.

Va morir a Palma el dia 20 de juliol passat a una clínica on havia estat ingressat com a conseqüència d'una greu malaltia que patia des de feia algun temps i que es va complicar en els darrers moments amb una trombosi, que va convertir la situació en irreversible.

D'ell digué Planas i Santmartí a Última Hora: "Miquel Àngel Riera no volgué envellir. No volgué contemplar la decrepitud de la bellesa de l'home. Era un home polític que, un bon dia, se'n adonà que la seva tasca estava a un camí diferent i el prengué decidit. Ho va fer amb entusiasme però sense presses. Era la seva forma de fer camí: amb fermesa, seguretat i calma. Cercar la paraula exacta i precisa no era un treball sinó un patiment i un plaer alhora. Finalment ha partit quan havia assolit la maduresa i una placidesa en l'escriptura".

Redacció.

DE DONA A PERSONA

No es neix dona, es neix persona". Amb la sentència de Simone de Beauvoir i pensant amb la dona de mitat i principis de segle, retornam a la Mallorca de les nostres mares i padrines. Perquè en el poble, en el camp o a la ciutat, tots hem tingut padrines. Una dona valenta que, malgrat els anys, conserva la bellesa mustia de les flors seques sense rou, i les mans ara inútils i nuoses com les branques d'un vell arbre que no fruita.

Són les mateixes mans que feien el pa per a tota la setmana a l'antiga pastera; i trencaven les olives; i triaven el bessó esmicolat per a fer el gelat, donant voltes i més voltes a la rústica bombona; i separaven l'oli emprat i ranci per a fer el sabó i llavors s'hi deixaven la pell a la bugada; i feien el midó i posaven el carbó a la planxa i la roba tan neta quedava més pura que la calç ... També separava les millors figues que estenia damunt del canyís, i, quan estaven daurades, les col·locava, ben premsadetes, dins capses o potets amb bolletes d'anís, conservant l'oloreta de les fulles de la figuera, seques també, del sol agostenc.

Però on feien miracles era a la cuina. De tot hi treien el profit. De les tradicionals matances del porc s'hi menjava quasi tot l'any, i una bona llesca de pa torrat amb saïm vermell era una excel·lent berenada.

A Selva, hi va haver un temps que molts d'homes feien feina a la mina, i, quan acabaven la feina al migdia, n'hi havia qualcun que agafava la senalleta que la seva dona li havia preparat i se n'anava a menjar al cafè. Allà bevien vi tret de la bóta, el cafè i la copa. Després jugaven a les cartes o feien tertúlia amb els amics. A caseva l'esperaven amb por, si era dels que s'engataven, o amb respecte, perquè ell era el que guanyava el jornal, i, endemés, perquè un pare era un pare.

I què pensaven les dones?. Naturalment que no deien res. Estaven massa ocupades per pensar. Massa cansades per discutir, i si no engronsaven el fill petit, curaven el mallat, i en aquell petit regnat on girava tot el seu món, es passava mitja vida concebant, parint i criant una tira de fills, mentre que el més petit es nodria incondicionalment dels seus pits, o en tot cas, dels d'una dida. I ja era sort que se'n sortís bé del part i l'infant nasqués sa!. Complides totes les pregàries, el cicle continuava sense aturall, fins que la mare natura posava fi. Aleshores la mare pareixia una padrina.

Però els diumenges, servant les normes de l'església, anaven a missa primera les més matineres, o l'horabaixa s'endiumenjaven com un argenter: cordoncillos, botonades, barbades i anells que aquell dia no queien de les mans. A l'església es respirava pau i harmonia. Els cants, les flors, els ciris il·luminats, les imatges venerades, el capellà que amb veu solemne llegia les paraules dels llibres sagrats i tenia les mans blanques i cuidades, tant distintes de les dels homes treballadors ... Era com estar en el cel. Alliberades per la força de l'esperit, demanaven a Déu força i salut per poder pujar els fills i dur la casa. I si l'home no anava a missa i no es con-

fessava, demanava perdó per a ell i pels seus pecats. Sovint sabien que tenia de què perdonar-los. No era un pecatot el sexe?. I més quan anaven a cercar-ho fora de casa! Però feien els ulls grossos ... No diuen encara que pecat d'amagat és mig perdonat?.

Quantes dones avui serien de reconeguda vàlua, però enterraren amb elles mèrits i talents! Dones que haurien destacat per damunt dels seus germans, els homes, i quedaren dins caseva com havia de ser!. Perquè si les més sortades sabien llegir i escriure, i estimaven les lletres, feien també d'intermediàries de les altres que no en sabien. Escrivien les cartes a les mares i a les al·lotes que tenien l'estimat complint el servei militar. Unes eren caretes de mare a fill; altres, les que escrivien els enamorats. Després quan la carta rebia resposta, tornaven a l'amiga i confident que li llegia una vegada, u una altra, fins que l'aprenien quasi de memòria.

La meva padrina, desmemoriada per l'edat, no recordava res de la seva vida més recent. Només demanava per la seva mare morta feia molts d'anys, però recitava de memòria els romanços i les gloses que, curiosament quedaren gravats al seu inconscient. Record que per rompre l'incessant murmur d'oracions i paraules inconnexes, li començàvem:

"Sabem quin dia neixem ... (i ella agafant el fil continuava) es quarts, es punts i ses hores però no ensenyen escoles quin dia mos morirem".

La resposta sempre encertada, que a mi em pareixia plena de complicitat entre el seu cervell ja sec i el d'una nina que era la seva néta i no reconeixia, m'emocionava, i més perquè sabia que no era lucidesa. Al poc temps tornava l'aïllament, el silenci, la incoherència i una lletania que nio acabava mai ...

Si un dia la vida ens deixàs sense memòria -el més valuós de la persona-, que s'esborrin les penes, i que malgrat només sia per als altres, que recitem els poemes.

Catalina Amer i Vives

MN. LLORENÇ RIERA HA DEIXAT LA PARRÒQUIA DE CRIST REI

Després d'11 anys d'estar entre nosaltres, ha passat a regir la Parròquia de Sant Miquel de Palma.

Era a començament d'estiu quan es donava la notícia del canvi que es produiria a la parròquia de Crist Rei d'Inca. El bunyolí, Mn. Llorenç Riera i Martí, que des del 23 de juny de 1985 era el responsable de la parròquia, havia estat nomenat rector de la parròquia palmesana de Sant Miquel.

Podem dir que ell ha estat el tercer rector de la parròquia, fundada per Mn. Rafel Cladera i que en fou el primer rector. Després Mn. Joan Parets, abans de regentar la parròquia

Homenatge ofert pel Consell Parroquial

de Lloseta, va estar tres anys a la parròquia de Crist Rei i només un breu temps, abans d'arribar Mn. Llorenç Riera que venia del Burundi, en fou responsable de la parròquia el capellà inquer, Mn. Bartomeu Genestra.

Durant aquests 11 anys ha estat molta la feina feta a la parròquia i a tota la barriada en col·laboració sobretot de l'Associació de Veïnats i l'Ajuntament, seguint les petjades dels seus antecessors.

Mn. Riera va saber enrevoltar-se de gent i, en una època difícil, li ha ajudat a quasi bé totes les tasques i activitats de la parròquia: catequesi, esplai, economia, acció social, etc... Va saber engrescar i estar al costat d'un grup

de seglars que poc a poc anaven agafant cert protagonisme. Ara aquest grup sens dubte podrà continuar la feina amb el nou responsable, el jove sacerdot de Palma, Mn. Joan Cózar, formador del Seminari Menor, que ha passat a dirigir la parròquia.

Els homenatges a la Vellea, les Festes de Crist Rei, Nadal, Pasqua, Primeres Comunions, eren fites importants i de trobada entre els feligresos de la barriada.

Mn. Riera ha estat una persona senzilla, que ha tengut les portes obertes a tots els veïns. Persona amable que ha sabut guanyar-se l'afecte dels veïnats que varen rebre amb sorpresa la notícia del seu canvi. Malgrat molts volgueren demostrar la seva disconformitat amb el canvi, ell va ser la persona que va animar els veïnats a acceptar la decisió del Bisbe.

A les passades festes populars de la barriada, l'Associació de Veïnats, per mediació del seu president Josep Balaguer, li va fer entrega de l'escut d'or de l'Associació i una safata d'argent per la seva feina feta al llarg d'aquests 11 anys a la barriada.

Amb aquest acte l'Associació es feia ressò del sentiment de totes les persones que, d'una o altra manera, valoraven positivament la feina feta no tan sols a la parròquia sinó a tota la barriada.

Al llarg de l'estiu, mentre esperava l'hora del seu adéu definitiu, va participar i animar les activitats de la barriada. Concretament el campament de l'esplai s'Estel, una agradable realitat que va començar poc a poc i que compta amb més d'un centenar d'al.lots i que de cada setmana, i ja amb molts anys de vol, es va consolidant-se. Va rebre l'homenatge dels nins i nines, monitors i pares. Fou molt

Concelebració del dia del comiat a l'església de Crist Rei emotiva la cançó "un amic".

Setmanes després fou el Consell Parroquial que li reté homenatge. Volgué agrair-li la seva feina i també el recolzament que feia a tots els responsables en les seves activitats. En un emotiu acte rebé uns obsequis. Mn. Riera, emocionat, va agrair als seus col.laboradors la feina feta i va ressaltar que sempre a Inca i a la barriada l'havien acollit molt bé.

El primer diumenge de setembre tengué lloc l'acomiadament oficial amb una missa concelebrada a la parròquia. Mn. Riera va dir que sempre tendria les persones de la barriada i la parròquia en el seu cor i es va oferir a tots els veïnats des del seu nou destí. Mn. Joan Cózar, nou rector, manifestà que venia a Inca amb molta d'il.lusió i ganes, disposat a continuar la tasca iniciada per Mn. Riera.

El dissabte següent, dia 7 de setembre, eren molt els inquers que omplien els primers bancs de l'església de Sant Miquel de Palma, volien fer costat al que fins feia poc temps havia estat el seu pastor. Mn. Riera va agrair aquest acte generós de la gent inquera.

Des d'aquestes pàgines, al temps que donam la benvinguda al nou rector de la parròquia de Crist rei, Mn. Joan Cózar, desitjam tota la sort i encert a Mn. Llorenç Riera en el nou destí a la parròquia palmesana de Sant Miquel.

Guillem Coll

ENHORABONA AL BRUT GRUP TEATRE

El teatre ha arribat amb crits i expressió de la mà d'un director Joan Lacomba anomenat.

Els joves són els actors que interpreten el seu paper i donen tot quan tenen i a més a més s'avenen.

A Inca al Mercantil va ésser l'estrena el públic molt gentil no va perdre gens el fil.

Ara són actors consumats fins a ciutat han arribat que per molts anys els hi duri i els serveixi per tenir felicitat.

Cati Ferrà.

2. RECORD

Retall el full de la vella memòria on el temps amaga els batecs dels morts, i una bella imatge d'encesos focs en un no res surt a la meva història.

De sobte embogia estranya cridòria, quan les penes dins el pit es tornen dols, esquinçada llàgrima de mil sols llanega sobre la galta, il.lusòria.

I ja no hi ha cap a l'ànima desesper, perquè els records es tornen oblit quan la llum s'amaga rera el xiprer.

I lluny la mirada dalt del teu esperit, en un racó fosc, serè, cos fugisser, romandrè en la pau, pot ser amb delit.

Antelm Ferretjans,
maig 1991

50É ANIVERSARI DEL COL·LEGI SANTO TOMÀS DE LA NOSTRA CIUTAT

Tots els dies hi ha esdeveniments al món, per a uns no tenen cap importància i per a altres molta, tot depèn de la relació de cada persona amb aquell esdeveniment.

Els Col·legis Santo Tomàs de Aquino i Santa Teresa de Jesús, el passat dissabte 6 de juliol de 1996, celebraren la festa del cinquantè aniversari, aquest dia va ser molt important tant pels que estan en el col·legi (Director, Claustre, alumnes i personal no docent) com pels ex-alumnes que de manera especial varen promoure la festa amb molta il·lusió i dedicant-hi moltes hores.

A les set de l'horabaixa va ser inaugurada una exposició d'Arts Plàstiques a la que hi participaren vint-i-cinc ex-alumnes amb distints estils de pintura i també ceràmica, tots ells estan d'enhorabona.

Tant a l'exposició com en el camí d'anada cap a l'església, tothom se saludava amb alegria i efusió. Hi va haver alguna que altra sorpresa a l'hora de reconèixer aquells que havien canviat molt en el seu físic amb el pas del temps.

A les vuit la missa concelebrada, en la qual Mn. Joan Lliteres va fer una homilia molt

emotiva amb enyorança del temps passat en el col·legi. L'església era plena.

Ja arribats al col·legi vàrem poder gaudir dels records inesborrables de la infància a través d'una exposició de fotografies fetes durant aquests cinquanta anys, on tots cercaven els seus companys i a ells mateixos fent tot tipus de comentaris.

El pati lluïa ja que les taules estaven engalanades amb canelobres i els cambres impecables formant una filera; la gent prenia l'aperitiu a la part de dalt i poc a poc va anar baixant i acomodant-se.

L'ambient càlid recordà temps passats, un menú exquisit, qualche parlament, l'entrega d'una placa amb els escuts del col·legi i moltes altres coses feren que aquell dia fos inol·lidable per a tots els assistents.

Enhorabona al director i a tots aquells professors i personal no docent que durant aquests cinquanta anys han ajudat a què les dones i els homes d'avui comencessin el camí de la vida.

Catalina Ferrà

EL PARE MIQUEL COLOM, A LES PORTES DELS 96 ANYS

El dia 21 d'octubre, dia de les verges, el bunyolí de Can Pinet, encara que inquer d'adopció, el P. Miquel Colom i Mateu, complirà 96 anys, va néixer amb el segle.

Molta és la feina que ha fet el Pare Colom des de l'humil cel·la del convent de Sant Francesc per la nostra cultura i la nostra llengua.

Des del gener de l'any 1910 els franciscans estan a Inca. El Pare Colom n'és una figura cabdal ja que quasi 70 anys els ha passat a Inca. El seu pas ha estat humil i silenciós, juntament amb el Pare Cerdà, també bunyolí, podem dir que són figures senyeres en la família franciscana, sense menysprear la feina feta pels altres religiosos que, en diferents etapes, han residit al convent.

Fa uns anys que ja el Pare Colom

no publica llibres de poesia com en ell era habitual, però les seves paraules sempre són presents als programes de Setmana Santa, Dijous Bo, Sant Abdon i a la seva sempre entranyable felicitació nadalenca. És evident la seva activitat en aquest franciscà de 96 anys. També INCA REVISTA agraeix la seva sempre desinteressada col·laboració.

Són molts els homenatges rebuts, dels grups d'Esplai inquers, de l'ajuntament, de l'OCB, premi 31 de desembre, etc... Fou significativa la seva presència al correllengua, rebent la flama a la nostra ciutat i fent palesa la seva vitalitat i ganes de viure.

De la seva obra literària, molt lloada i reconeguda, en ressaltaríem la gran feina al "Glossari general Lul·lià" i en general la seva

exquisidesa poètica a tota la seva obra.

Sí que voldria ressaltar, en el terreny humà, la seva humilitat, mai no dóna importància a la seva obra, la seva senzillesa. Fins fa poc no pogué l'ajuntament de Bunyola nomenar-lo fill il·lustre. Persona entranyable i molt apreciada pels inquers i en la nostra rogalia. Persona que ha compaginat les seves tasques pròpies de la vida religiosa com a franciscà, amb la defensa i el treball acurat en l'estudi de la nostra llengua i cultura.

Pare Colom, molts d'anys!, ja en manquen pocs per arribar als 100, encara que com vos deis a la vostra poesia "quan Ell voldrà". Enhorabona.

Guillem Coll

DITADA DE MEL

Dolça i ensucrada ditada de mel per a l'ex-president SOLER. La seva pretensió de portar el debat sobre normalització lingüística al congrés del PP vol dir molt a favor seu però el previsible resultat de com li faran la tenalla vergeristes i canyellistes deixaran tot altra vegada com fins ara, és a dir, una passa endavant i dues endarrera.

Una grapada de mel a la campanya de recolzament envers Josep Palou i L'Estel per la denúncia interposada per l'abecedari fatxa-Ansón.

Segur que si es pogués treure mel de les algues aquesta no seria tan deliciosa com la que oferim als medallistes Pepote Ballester, Xavi Torres i molt especialment pel nostre ANTONI MARTORELL per la seva actuació a Atlanta i les medalles que d'allà han portat.

Les mels de l'èxit desitjam als nostres equips ara que s'inicia la temporada esportiva i molt especialment al CONSTÀNCIA i AL BÀSQUET INCA. Força i títols!

Aquesta va per la Sra. Aina Moll per decidir-se abandonar un vaixell on, amb alguns dels capitans que l'han tripulat, mai no hauria d'haver embarcat.

Una ditada, que no diguin que només figuren a l'altre cantó dels esperons, a la iniciativa de l'Ajuntament de tirar endavant amb la fundació del Teatre Principal.

I si en el passat número ens alegràvem per la bona notícia de que la factoria DISNEY es decidia a treure la propera pel·lícula "El geperut de Notre Dame" en català ara la ditada de mel la tenen per l'aparició de la versió en vídeo del seu èxit "101 Dàlmates".

ESPERÓ

Malament començam si ja li toca rebre per partida doble, però no ens ha deixat altra elecció i és que l'esperó més gran ha de ser per la pixada fora de test d'en MATAS en concedir audiència als de "l'Associació per sa llengo Baleà". Un grupet de gent que pel fet de pixar ja es pensen ésser metges uròlegs. No podem oblidar tampoc la firma d'un decret que permet la majoria dels funcionaris de l'administració balear no saber llegir ni escriure l'idioma oficial i propi de les Illes Balears: El català.

No anem com els crancs, honorable!

I una altra de ben grossa als "números" de la guàrdia civil d'Inca per a fer-ne befa de la nostra llengua quan unes al·lotes van voler denunciar el robatori d'un cotxe. A més d'ignorants, poca-vergonyes. Ja aniria bé que el capità els cridàs l'atenció i es prengués seriosament l'oferiment que durant la passada legislatura se'ls va fer des de l'ajuntament sobre uns cursets de reciclatge de català. O es normalitzen o se'n van.

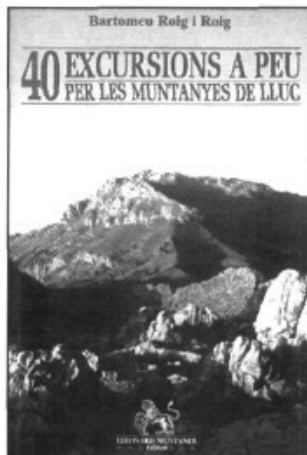
I aquest esperó va per un no-ningú anticatalanista anomenat RODRÍGUEZ VINYALS, deixeble avançat de Don Alejo Vidal, el qual pretenia formar un corrent d'opinió i arribar a ser president del PP a les Illes i ni els seus mateixos l'han votat. L'únic que n'hem sabut d'ell ha estat del seu anticatalanisme envers la llengua de les balears i el recolzament a les declaracions de don Alejo sobre el nacionalisme i que ha estat la gota que l'ha fet botir de la direcció del PP català.

I un esperó local als PROMOTORS del cicle estiuc de "Cinema a la fresca" d'Inca i als seus PATROCINADORS per fer la publicitat en Castellà. Sr. i Srta., el camí no es fa omplint-se la boca de bones paraules, el camí es fa caminant.

El darrer esperó, i ben gros a les anques del blaveros d'UV, socis d'UM a Europa, per abstenir-se en la votació que tingué lloc en el Congrés dels Diputats a Madrid, per la qual la "provincia de las Islas Baleares" passà a dir-se: Illes Balears. La majoria fou aclaparadora, només ells van abstenir-se.

Jaume Nicolau "Rei"

(Cap inquer de la revolta forana de 1450)

40 EXCURSIONS A PEU PER LES MUNTANYES DE LLUC

Autor: Bartomeu Roig Roig
 Editor: Leonard Muntaner

Arribada la tardor, allunyant-nos un poc de la calor estiuenca i de la platja, és un bon moment per trescar la Mallorca interior i conèixer una mica més els paisatges muntanyencs. Si no som bons

caminadors i ens volem valer d'una guia de consulta que ens ajudi a tenir notícia dels llocs que volem visitar Mn. Bartomeu Roig i Roig ens ofereix una bona guia: "40 Excursions a peu per les muntanyes de Lluc", editat per "Leonard Muntaner Editor". Aquest Mn., que viu en el monestir de Lluc, és autor també d'un altre llibre "Les fonts del terme de Lluc i els seus itineraris" al qual ens anirà remetent de continu, cosa que fa dels dos llibres, dues obres complementàries.

Amb "40 excursions..." Mn. Bartomeu Roig fa arribar fins al lector una zona de la nostra Serra de Tramuntana, amb excursions que van des del Barranc de Biniaraix fins al Puig Tomir i tenen totes elles com a punt de partida i arribada el Santuari de Lluc.

Però l'autor no es limita simplement a oferir-nos uns itineraris assenyalats en el llibre. Entremesclats amb les dades més tècniques, com són el temps invertit en realitzar les diferents excursions, com accedir-hi, o els llocs i les coses per visitar, aquest llibre és un cant a la natura, un clam al respecte de l'home envers ella, parlant-nos alhora d'un temps passat en que home i natura conviuen en un major equilibri i harmonia.

I si al llarg de tota la narració el llibre deixa veure l'estimació per la terra és aquest mateix sentiment el que el du a parlar amb certa amargor sobre l'abandó en que es veu ensotat gran part de l'arquitectura popular: cases de possessió, forns de calç, cases de neu, sitges de carbó, canonades d'aigua, els safareigs o les torres de defensa costaneres. Edificacions deixades de banda per part de l'home, que un dia en feu ús i ara ha abandonat. Malmeses pel temps i la invasió del sotabosc que és general en antigues terres de conreu i des del ramal de caminadors que comunicaven els diferents nuclis habitats fan que antigues possessions de terme restin perdudes sota la força d'una vegetació que no perdona l'abandó i tot ho envaeix. Vindica davant les autoritats més cura del patrimoni arquitectònic denunciant amb amargor de persona que estima la terra on viu, la desídia i l'apatia de les institucions en el seu manteniment i conservació.

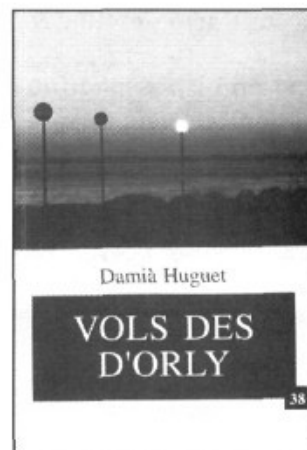
Durant tot el llibre l'autor s'acompanya amb la narració d'històries i llegendes referides als passatges que visitem. Aspectes històrics i arquitectònics del terme de Lluc. Llegendes que l'envolten, històries de bandolers, de bandejats, de contrabandistes, i constants referències al llibre del Repartiment, a més d'històries dels habitants de les antigues terres de conreu, ara deixades de banda, dels edificis enderrocats, de la fauna que habita aquelles terres -tudons, cabres, buscarets, mostels, o perdius- o la rica vegetació de la conrada - alzines, pins, càrritx, figueres, oliveres, ginebró o noguers- fan d'aquesta una obra amena on l'autor demostra un profund coneixement dels indrets que ens convida a visitar, un coneixement aportat per l'experiència personal d'haver trescat aquells caminadors. Tal volta és per aquest profund coneixement mateix que l'obra té, al meu entendre, algunes petites mancances de cara a gent desconixedora del medi on s'haurà de moure, com poden ser la majoria de les persones a qui ha d'interessar el llibre en qüestió. Anem per parts: en algunes de les excursions que ens proposa no queda prou clar la manera per poder accedir-hi i des d'on partir. El segon punt fa referència a les fotografies en blanc i negre que hi surten, les imatges a color millorarien i farien molt més atractiva l'obra. Ja per acabar, es troba en falta un plànol de cada una de les diferents excursions. Els quatre plànols genèrics que s'hi presenten encapçalant cada un dels quatre apartats en que està dividit el llibre, semblen insuficients, massa generals, per donar una idea precisa al lector de cada itinerari.

Però per damunt de tot "40 excursions..." és un llibre amè i sobretot útil per a tots aquells que vulguin conèixer millor part de la nostra illa. Ens dona unes normes de comportament que tot bon excursionista ha de saber mantenir, màxim respecte amb el medi i pels indrets que visitarem, lluny de la irresponsabilitat de certa gent que amb el seu mal comportament han obligat els pagesos a prohibir l'accés a les seves terres.

És aquesta, com diu el mateix autor, "una guia pràctica per conèixer aquests paratges" amb la pretensió de posar "l'home en contacte amb la natura". L'objectiu queda prou assolit.

TRES ESCRITORS

Sempre he vindicat que la millor manera de retre tribut a un escriptor és llegir-lo. Per això a continuació trobareu uns llistats, catèrvola de llibres, dels tres mestres que ens van deixar el passat més de juliol. Voldria que aquest fos el petit homenatge a retre a una gent que, amb la seva obra, ha posat una

mica de llum en el nostre camí. La tria ja és vostra.
Gaudiu i recreau-vos amb ells.

JOSEP Mª PALAU I CAMPS
(1914-1996)

Un diumenge de capvespre
S'ha venut un home
Les consultes del doctor
Del cel i de la terra
Mosaic d'espumes
D'orient i d'occident
Carrers, places i un rellotge
Els trasplantats
Aquesta mena d'amor
Tendència de la novel·lística catalana actual
Assassinat al club dels poetes
Paisatge de dunes
L'inspector ensopega
Mort damunt la gespa
Un cadàver desconcertant
Unes lligacames negres

DAMIÀ HUGUET
(1946-1996)

Ofici de sords
Guarets a l'alba
L'ull dels clapera
Vols des d'Orly

Cinc minuts amb tu
Carn de vas
Esquena de ganivet
Com un peix dins el rostoll
Traus badats
L'encant dels pentenills
Terra de reganyols
Els calls del manobre
Les fites netes

MIQUEL ÀNGEL RIERA
(1930-1996)

Illa Flaubert
Els déus inaccessibles
L'endemà de mai
Poemes a Nai
Biografia
Andreu Milà
La bellesa de l'home
Morir quan cal
Paràbola i clam de la cosa humana
Libre de benaventurances
La rara anatomia dels centaures
Panorama amb dona
El pis de la badia
Fuita i martiri de St. Andreu Milà
Crònica lasciva d'una decadència

Antoni Rodríguez i Mir

MUNPER

CTRA. PALMA-ALCUDIA, KM. 30
TEL. 88 10 00 - 07300 INCA

CTRA. PALMA-MANACOR, KM. 30
TEL. 64 41 02 - 07220 MONTUIRI

LA CAÇA , ELS FRUITS SECS I ELS BOLETS

Entrant a la tardor, els temps refresca i el cos ens demana menjar una mica més densos que els de l'estiu. La naturalesa ens dóna productes que, abans de l'esdeveniment de les granges i dels vivers, eren els que configuraven el fonament de la cuina pròpia d'aquest temps. La caça, els fruits secs i els bolets permetien una gran varietat de viandes fetes amb combinacions de gusts que, sens dubte complien amb el deure d'alimentar i donar plaer al paladar.

Posats a l'avui pensem que les carns, encara que no siguin de caça, es poden adobar de manera que resultin saboroses i combinades amb bolets, alguna fruita seca i, si s'escau, acompanyant-les d'un vinet negre que entri bé, pot donar un resultat d'una exquisidesa ben notable.

Les receptes, com veureu a continuació, són variants del que hem anunciat. Que tenguin una bona tardor i molt bon profit.

PATÉ DE BOLETS

Ingredients:

- 1'500 kg. de bolets variats
- 1 dl. d'oli d'oliva
- 2 cebes
- 2 manats d'espínacs
- 1/4 l. de nata líquida
- sal i pebre bo
- herbes aromàtiques

Elaboració:

Dins d'una greixonera hi ofegam la ceba; quan estigui ben morta hi afegim els bolets tallats a trossos petits; ho salpebram i ho deixam a foc lent fins que estigui cuit. Ho treim del foc i ho trituram ben fi.

Escaldam les fulles dels espínacs amb aigua i sal i una vegada escaldades els emprarem per folrar un motlo de púding, untat amb mantega, tant els fons com els costats .

S'aboca la mescla que hem fet abans dins del motlo, es tapa amb fulles d'espínac i ja ho podem coure dins el forn, a bany maria, durant una hora aproximadament.

CONILL AMB BOLETS

Ingredients:

- 1 conill d' 1'250 Kg.
- 250 gr. de carn magre de porc
- 1 Kg. de bolets variats
- 1 ceba
- 2 porros
- 1 manat de cebes tendres
- 100 gr. de panses
- 100 gr. de pinyons
- 100 gr. d'avellanes moltes
- 1 fulla de llorer
- 1 manat d'herbes aromàtiques
- 1 tassó de vi ranci

Elaboració:

Tallau el conill a trossos no gaire grossos, salpebrau-lo i sofregiu-lo dins d'una greixonera amb un poc d'oli d'oliva. Una vegada daurat, retireu el conill i dins del mateix oli, sofregiu la carn magra tallada a trossos molt petits; una vegada sofregida hi afegirem la ceba i els porros tallats molt fins i també el manat d'herbes i el llorer i deixarem que es cogui a foc molt lent, sense que torni ros; llavors hi afegirem les cebes tendres tallades també molt petites i el vi ranci. Quan hagi bullit i el vi hagi perdut l'alcohol hi afegirem els bolets i després d'haver-ho remenat un poc hi afegirem el conill, les panses, els pinjons i les avellanes moltes.

Tapau la greixonera i manteniu-la a foc suau fins el conill sigui cuit, tenint en compte que si fa falta, hi podeu afegir un poc de brou per tal que no s'aferrí.

PASTÍS DE FIGUES I NOUS

Ingredients:

400 gr. de figues seques

200 gr. de nous

150 gr. de farina

100 gr. de sucre

1/2 paquet de llevadura química

5 ous

1 cullerada de cafè de sal

Elaboració:

Tallau les figues i les nous a trossets ben petits.

Pujau els ous i anau afegint-hi tota la resta d'ingredients. Una vegada feta la pasta abocau-la dins un motlo untat amb mantega i enforneu-ho a foc moderat durant uns 45 minuts.

Pere Massutí i Esperança Ramis

Es siwell

Carrer Llevant, 19
Tel. 88 00 86
07300 INCA

PEÇA A PEÇA FEIM

ABELA

AJUDA'NS

ASSOCIACIÓ BALEAR D'ESCLEROSI LATERAL AMIOTRÒFICA

C/. Llarg, 56 • Tels. 14 07 39 - 62 02 15 • STA. MARIA

No volem ser els més grans, simplement volem ser millors.

L'agilitat en la gestió, el tracte personalitzat i altament professional són els valors que les persones com vostú aprecieu cada dia més en una entitat financera i per això a COLONIA treballam dia a dia, hora a hora, minut a minut per poder oferir-li el que vostú ens exigeix: la màxima eficiència.

COLONIA és una entitat financera d'èxit jove, altament preparada, amb una clara vocació de servei i el seu objectiu és, fonamentalment, treballar sense descans per ser cada dia millor, no per ser cada dia més gran.

Les nostres dimensions ens permeten ser més àgils, servir els nostres clients és el nostre motiu d'inspiració.

 COLONIA Caixa d'Estalvis de Mallorca

LA MILLOR PRESENTACIÓ DE LA HISTÒRIA DEL CLUB BASQUET INCA

El passat dia 10 de setembre el C. Bàsquet Inca es va presentar davant de la seva afició.

Aquest acte que es realitza cada inici de temporada, enguany va tenir l'al·licient de ser el més multitudinari de la història del club. Foren presentats un total de 20 equips de diferents categories, masculins i femenins.

A la presentació, a més de comptar amb la presència a les grades dels pares, familiars i amics dels jugadors i jugadores, va ésser-hi present el batle i regidors del nostre Ajuntament i també representants del Govern Balear, del Consell Insular i de la federació Balear de Bàsquet.

Al mateix acte també es donà inici al torneig "Memorial Tomeu Truyols" en memòria d'aquest gran amic i persona que va fer molt pel Bàsquet a Inca i que avui se sentiria molt orgullós de la nostra entitat.

En un altre ordre de coses cal ressaltar el conveni de col·laboració que el club ha signat amb els club La Salle i Sant Josep Obrer de

Palma. Aquest conveni contempla que el nostre club té un drets sobre els jugadors de la pedrera d'aquells dos club palmesans.

Els diferents equips són els següents:

SENIOR LLIGA L.E.B.

Berto Alzamora, Rafa Seguí, Perry Carter, Luís Valbas, Guillem Coll, Antonio Medianero, Víctor Fernández, Bustamante, Miquel Llompart, Jasson Winningham, Raúl Uribari, Juanjo Pizá. Entrenador: Fernando Merchante.

SEGONA DIVISIÓ SENIOR MASCULÍ

O. Mulet, T. Mas, J.M. Molina, P. Fortis, C. Rodríguez, R. Hernández, R. Pizá, D. Llabrés, X. Salvá, E. Pérez i T. Migueles. Entrenadors: Xisco Amengual i Josep Izquierdo.

SEGONA DIVISIÓ SENIOR FEMENÍ

J.M. Mateu, M.A. Tarragó, L. Ferrer, M. Sart, R. Albertí, M. Estrany, M.M. Pons, C. Moreno, M. Montes i M. Cerdá. Entrenadora: Àngels Molina.

PRIMERA AUTONÒMICA SENIOR MASCULÍ

M. Pons, T. Martorell, L. Campins, P.T. Freixes, L.D. Crocilio, A. Sánchez, I. Pompín, J. Villardell, J. Aloy, J. Jiménez, U. Rives i F. Sancho. Entrenador: Joan Josep Pascual.

PROVINCIAL SENIOR MASCULÍ

M. Perelló, B. Alzina, M. López, F. Sancho, J.A. Ramis, J.G. Beltran, F. Moreno, M. Amer, M. Seguí, Q. Sánchez i P. Campins. Entrenador: Tomeu Llompart.

JÚNIOR A MASCULÍ

T. Moyá, J. Llobera, D. Caldés, T. Coll, Julià Mir, Jaume Mir, T. Molano, J.F. Riva, T. Herrón, Tem i J. Fernández. Entrenadors: Josep Izquierdo i Xisco Amengual.

JÚNIOR FEMENÍ

A. Molina, C. Saurina, C. Canyelles, A. Martínez, M.M. Torre, A.M. Solá, M. Vallespí, E. Muñoz, I. Pérez, A.A. Prats, I. Mestre i V. Fernández. Entrenadors: Jordi Morey i Cristina Moreno.

JÚNIOR B MASCULÍ

T. Ordinyana, T. Montserrat, T. Rosselló, A. Ramis, J. Gual, Tello, P. Sigüenza, Jordi Ayuso, Jaume Ayuso. Entrenador: Santjeev Bhardwaj

CADETE B

J. Medina, J. Carrasco, M. Amer, R, Garcia,

J. Garcia, M. Fuster, V. Torres, Q. Cochineró, B. Nebot, J. Martínez, P. Pons. Entrenador: P. Moreno.

CADETE MASCULÍ A

A. Barceló, T. Alemany, X. Rubí, J. Cuenca, E. Simón, J. Vaquer, M. Llabrés, J. Rotger, P. Gázquez, Capó, Lloguera. Entrenador: S. Bhardwaj

CADETE FEMENÍ

A. Maura, M. Santandreu, B. Llobera, M. Rotger, A. Vallespir, X. Martínez, A. Navarro, M. Munar, M. Salom. Entrenadora: Antònia Maura.

INFANTIL MASCULÍ

Moyá, Sánchez Pol, T. Sastre, Montserrat, Nicolás, Díaz, Medina, Ordinas, Garcia, M.A. Verdaguer. Entrenador: Pere Nebot.

INFANTIL A FEMENÍ

A. Balaguer, A. Figuerola, A. Codony, C. Estrany, A. Mercader, T.Ramis, J. Gual, I. Munar, F. Morro. Entrenadora: Rosa Pieras.

INFANTIL B FEMENÍ

A. Jofre, J.M. Pérez, X. Seguí, A. Hernández, S. Teixera, M. Morro, T. Noguera i M. Fonts. Entrenadora: Llobera.

MINI BÀSQUET A

T. Troya, S. Martorell, T.J. Sarrió, F. Ruiz, A. Truyols, M. Requena, I. Illescas, D. Millan, T. Gual, F. Valle i M. Vich. Entrenador: Roberto Díaz.

MINI BÀSQUET B

J. Jimeno, J. Vázquez, S. Llompart, G. Alzamora, F. Valle, T. Gual, J.J. Pérez, Garcia. Entrenador: Julián Escobar.

BENJAMÍ

G. Beltran, R. Notario, D. A. Martínez, F. Benítez, T. López, J. Zurera, M.A. Moreno, R. Parra i T Vicenç. Entrenador: M. Ballester.

Rafel Cortés

CONCURSOS I CONVOCATÒRIES LITERÀRIES

NARRATIVA

PREMIS CIUTAT DE PALMA 1996

PREMI "LLORENÇ VILLALONGA" DE NOVEL·LA
CONVOCA: COMISSIÓ DE GOVERN DE L'AJUNTAMENT DE PALMA

ADREÇA : Negociat de Cultura, C/ De l'Almudaina, 7-A, 3r.
07001 Palma de Mallorca,
Tel. 723083

NOVEL·LES ORIGINALS I INÈDITES.

EXTENSIÓ DE 200 A 300 FOLIS. Quintuplicat. Duran el nom, l'adreça, NIF i telèfon de l'autor. També pot presentar-se amb plica.

TERMINI DE PRESENTACIÓ: 08/11/96

DOTACIÓ: 2.500.000 pta. i publicació de l'obra.

VI CONCURS DE NARRATIVA INFANTIL "EMPAR DE LANUZA"

CONVOCA: Institut Municipal de Cultura de l'Ajuntament de Meliana

ADREÇA: Ajuntament de Meliana. Institut Municipal de Cultura, Pl. Major, 1.

46133 Meliana (País Valencià), TEL. 96/1490065

OBRES NARRATIVA INFANTIL.

EXTENSIÓ: De 20 a 30 folis. Quintuplicat. Fent-hi constar nom i adreça. Pot presentar-se amb plica.

TERMINI PRESENTACIÓ: 29.10.96

DOTACIÓ: 150.000 pta. i publicació de l'obra.

XIII PREMI "LOLA ANGLADA" DE CONTES BREUS PER A NOIS I NOIES

CONVOCA: Caixa d'Estalvis de Terrassa. Ajuntament de Terrassa

ADREÇA: Biblioteca Soler i Palet, C/ de la Font Vella, 28.
08221 Terrassa (Vallès Occidental)

TEL. 93/7833317

OBRA DE NARRATIVA ORIGINAL I INÈDITA.

EXTENSIÓ MÍNIMA: Els originals estaran compostos per un mínim de 6 i un màxim de 8 narracions i cada narració tindrà una extensió de 3 a 5 folis. Per quintuplicat. Pot presentar-se amb pseudònim.

TERMINI PRESENTACIÓ: 16.10.96

DOTACIÓ: 600.000 pta. i publicació de l'obra.

XLV CERTAMEN LITERARI LLUÏSOS PREMI DE NARRATIVA

CONVOCA: Congregació de Lluïsos de Vila-real

ADREÇA: Vocalia de Cultura de la Congregació de Lluïsos de Vila-real, Av. La Murà, 12. 12540 Vila-real. (País Valencià)

TEL. 964/520013

CONTES O NARRACIONS

EXTENSIÓ: 15 i 30 folis. Quintuplicat. Amb títol, lema i plica closa amb les dades de l'autor.

TERMINI PRESENTACIÓ: 11.10.96

DOTACIÓ: 50.000 pta.

XVI PREMI DE NARRATIVA JUVENIL "ENRIC VALOR"

CONVOCA: Edicions el Bullent i Ajuntament de Picanya

LLIURAMENT: Edicions el Bullent, C/de la Taronja, 16. 46210

Picanya (País Valencià).

TEL. 96/ 1560841

Aquest premi s'atorgarà a la millor obra inèdita de narrativa juvenil

EXTENSIÓ: De 80 a 150 folis. Per quintuplicat, fent-hi constar el nom, l'adreça i el telèfon de l'autor.

TERMINI DE PRESENTACIÓ: 30.10.96

DOTACIÓ: 750.000 i posterior publicació de l'obra guanyadora.

POESIA

PREMIS CIUTAT DE PALMA 1996

PREMI DE POESIA "JOAN ALCOVER"

CONVOCA: Comissió de Govern de l'Ajuntament de Palma.

ADREÇA : Negociat de Cultura Ajuntament de Palma. C/ de l'Almudaina, 7-A, 3r.

07001 Palma de Mallorca.

TEL. 723083

EXTENSIÓ: MÍNIM 300 VERSOS. Quintuplicat. Amb nom i cognoms, NIF, l'adreça i el telèfon de l'autor. Es pot concursar amb plica i pseudònim

TERMINI PRESENTACIÓ: 08.11.96

DOTACIÓ: 500.000 pta. i edició de l'obra.

PREMIS D'HORTAVUI, 1996

XV CONCURS DE POEMES "HORTAVUI"

CONVOCA: Revista Hortavui.

ADREÇA : C/ de Campoamor, 7, lletra B. 08031 Barcelona.

EXTENSIÓ: Màxim 80 versos. Quintuplicat. Amb pseudònim i plica.

TERMINI PRESENTACIÓ: 29.10.96

DOTACIÓ: 1r. premi 35.000 pta. 2n. premi 15.000 pta.

XLV CERTAMEN LITERARI LLUÏSOS

PREMI "REGINA APOSTOLORUM"

CONVOCA: Congregació de Lluïsos de Vila-real

LLIURAMENT: Vocalia de Cultura de la Congregació de Lluïsos de Vila-real. Av. La Murà, 12. 12540 Vila-real (País Valencià)

TEL: 964/520013

RESUM: La Flor Natural s'atorgarà a la millor composició poètica de tema marià i metre lliure.

EXTENSIÓ: Mínima 75 versos. Per quintuplicat. Amb plica i pseudònim

TERMINI DE PRESENTACIÓ: 11.10.96

DOTACIÓ: 50.000 pta..

XXI JOCS FLORALS

FLOR NATURAL a la millor poesia de tema lliure. Dotat amb 50.000. ENGLANTINA a la millor poesia sobre temes o aspectes històrics, presents o futurs, dels països de parla catalana. Dotat amb 30.000 pta.. VIOLA a la millor poesia, prosa o treball en vers sobre un tema de les Corts. Dotat amb 40.000 pta..

Inèdites, amb el corresponent lema, sense signatura, amb plica tancada, es prega que a la primera pàgina s'indiqui el premi a què opten els treballs, per triplicat.

ADREÇA: Centre Cívic Can Déu, Pl. Concòrdia, 13. Barcelona.

TERMINI DE PRESENTACIÓ: 03.10.96.

EXPOSICIONS

SAQUARTERA
CENTRE D'ART

Plaça de la Quartera, s/n. 07300 Inca, Mallorca Tel. (971) 890150

ESPANYA EN BLANC I NEGRE

gravats de José Gutiérrez Solana i Rafael Zabaleta
Del 20 de setembre al 6 d'octubre

EXPOSICIÓ ENCREUATS

de Joan Sastre
Del 18 d'octubre al 10 de novembre

CERTAMEN DE PINTURA DIJOUS BO 1996

Del 13 de novembre al 8 de desembre

CENTRE D'EXPOSITORS

(Carrer Sirena, 19)

EXPOSICIÓ BALL DE BOT

Caty Salom
Del 4 al 20 d'octubre

EXPOSICIÓ DE MIQUEL AGUILÓ I ROIG DE DIEGO

Del 25 d'octubre al 3 de novembre

ACTIVITATS FORMATIVES

CURSOS PROGRAMATS PER A L'ANY 1996-1997

Català
Anglès
Alemany
Enquadernació
Tall i confecció
Patronatge
Fotografia
Deixalles

Punt mallorquí a mà
Punt mallorquí a mà i a màquina
Radioaficionats
Restauració i decoració
Deixalles
Cuina (dos cursos)
Ball de bot (per a infants)

“LA DESEADA”

La Deseada” segurament fou una de les primeres entitats, que, a finals del segle passat o a principis de l’actual, va dur a terme tot un seguit d’activitats a la nostra ciutat.

No he pogut esbrinar si fou una entitat amb fins comercials o culturals, Ara bé, basant-nos en la professió de la majoria dels components, podem pensar que tenia fins comercials i que estaria concretament vinculada al calçat. Però així i tot hi trobam alguns personatges que res tenien a veure amb dita activitat.

Esper que encara avui alguns fills, néts o renéts de les persones que apareixen a la fotografia, puguin recordar i conèixer els seus avantpassats.

Crec que és un fet més per estar orgullosos dels nostres ascendents, sens dubte ells ja demostraven unes idees de futur que molts voldríem per a tots nosaltres avui en dia.

Tots ells devien ser persones molt conegudes a la nostra ciutat, ja que quasi tots han estat recordats per persones majors a les quals he ensenyat la fotografia.

Segons l’ordre de numeració, són els següents:

1. Sebastià Amengual “Can Pistola”, tenia una adobaria de pell al carrer de Salord.
2. Jordi Truyol “En Jordi”, soci i cunyat de l’anterior. Emigrà a Xile.
3. Joan Prats Prats “Cas Galliner”, matalasser i fuster.
4. Joan Marroig “Pintor”. No n’he aconseguit més informació.
5. Joan Rosselló Bibiloni “Can Joan de s’Empalme”, pintor, fotògraf i fabricant de caps de sabates.
6. Jaume Ferrer Garí “Can Gil”, fabricant de sabates.
7. Joan Coll “De Can Barona”, fabricant de sabates.
8. Joan Rosselló Janer “Es carter”, coneixia tots els carrers i carrerons del poble, li tocà repartir la correspondència a Inca durant molts anys.
9. Llorenç Miró “Argenter”, vivia al carrer Major.
10. Llorenç Fluxá “De la Constància”, fundador de cuirs adobats (Curtidos) i maquinària Fluxá.
11. Miquel Pujadas “En Maieta”, fabricant de sabates.
12. Josep Domènech “En Guixeta”, fabricant de sabates.
13. Joan Beltran “Can Puig”, fabricant de sabates (botes).
14. Miquel Miralles “S’esparter”, mecànic.
15. Bartomeu Cabrer “Ca s’Hereu”, venda de roba i teixits.
16. Josep Pujadas “Cas Coix”, fabricant de sabates.
17. Mateu Pujadas Morey, fabricant de sabates.

Agrairia la col·laboració dels nostres lectors, per tal de poder investigar més a fons i arribar a més conclusions relatives a aquesta entitat i a les persones que d’ella en formaven part. Tots aquells que puguin facilitar-nos algunes dades més concretes de l’activitat de “La Deseada”, familiars i persones relacionades amb els personatges de la fotografia, de forma escrita o oral, pregam que ho facin ja que seran per a mi de gran utilitat per estar preparant una història sobre la nostra ciutat.

Antoni Mateu i Garau.